

In 1972 vlogen 15 jonge ooievaars uit

Door H. L. Schuilenburg

Bericht nr. 45 van het Rijksinstituut voor Natuurbeheer

Praktisch alle eerstaangekomen ooievaars hadden \pm 10 april uitgekozen als aankomstdatum. Het eerste paartje werd gemeld door Mej. S. R. Hermanides te Drongelen/Eethen op 10 en 13 april. Het tweede paartje arriveerde te Wapenveld bij de heer G. H. Luchtenbelt op 11 en 13 april. Merkwaardig is, dat op 1 maart 1972 reeds 6 ooievaars werden gezien in een weiland in Sleeswijk-Holstein.

Het weer was in maart uitzonderlijk zacht, maar nadien zeer onregelmatig, van ijskoud tot hittegolf en alle variaties daartussen.

Voor het eerst sinds jaren is Noord-Holland weer een ooievaarsnest rijk. Het bevindt zich te Muiderberg aan de Meerkade.

Er werden 6 nesten bewoond door broedparen met resultaat en 3 nesten zonder broedresultaat. (1971 resp. 12 en 3).

Voor zover bekend werden er 23 eieren gelegd (1971 = 35). Er gingen 2 eieren bij een gevecht verloren (1971 = 0). Er bleven dus 21 eieren over (1971 = 35). Hieruit werden 21 jongen geboren, waarvan er 6 sneuvelden (1971 = 6), zodat er ten slotte maar 15 jongen uitvlogen (1971 = 29). Dit aantal is dus slechts de helft van vorig jaar. Het aantal uitgeworpen eieren bedroeg 8 stuks, waarvan 4 te Luxwoude, 2 te Sliedrecht en 2 te Kinderdijk. Het aantal bestaande nesten is gedaald tot 157, als volgt naar soort verdeeld: 83 paalnesten, 37 boomnesten, 10 schoorsteen- nesten en 27 daknesten.

Het aantal door solitairen bewoonde nesten bedroeg 5 (1971 = 3). Het aantal tijdelijk bewoonde nesten bedroeg 18 (1971 = 32) terwijl het aantal gebruikte nesten in totaal 32 bedroeg, hetgeen 16 minder is als in 1972. Om 2 nesten werden gevechten geleverd (1971 = 3).

Overzicht van de door paren bewoonde nesten en aantallen uitgevlogen jongen

Friesland	: D. J. Maat, Luxwoude/Opsterland	2
Drenthe	: Fam. Veld, Nijeveen	2
Overijssel	: G. J. Last, Grafhorst/IJsselmuiden	3
Gelderland	: G. H. Luchtenbelt, Wapenveld/Heerde	2
	Gemeentehuis Schoonrewoerd	—
N. Brabant	: Mej. S. R. Hermanides, Drongelen/Eethen	3
	Raadhuis, Dussen	—
Zuid-Holland:	Gemeentehuis, Leerdam	3
	Gemeentehuis, Schoonrewoerd	—
	J. Mudde, Sliedrecht	—
	Totaal	15 jongen

TABEL I. Overzicht van het aantal jongen per nest:

Nesten met 1 jonge ooievaar = - - -

Nesten met 2 jonge ooievaars = 3 = 6

Nesten met 3 jonge ooievaars = 3 = 9

Nesten met 4 jonge ooievaars = - - -

Totaal 15 jonge ooievaars

TABEL II. In deze tabel is het overzicht gegeven van de bezettingen der nesten.

	1957	1958	1959	1960	1961	1962	1963	1964	1965	1966	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Nesten door paren bewoond met resultaat	52	43	40	26	30	40	24	23	17	18	11	10	12	7	12	6
Nesten door paren bewoond zonder succes	21	13	10	22	16	10	9	6	15	10	8	9	7	7	2	3
Nesten door solitairen bewoond	16	14	10	19	13	10	11	6	7	6	10	2	4	7	3	5
Nesten tijdelijk bewoond of in gebruik	22	26	16	9	14	16	14	23	9	20	13	28	11	27	32	18
Nesten waar om -gevochten is	24	10	14	11	8	15	4	6	8	7	4	6	5	5	3	2

TABEL III. Aantal jonge oelevaarders per provincie 1939 - 1972.

Jaar	Groningen	Friesland	Drenthe	Overijssel	Gelderland	Utrecht	N-Holland	Z-Holland	Zeeland	N-Brabant	Limburg	Totaal aantal jongen	Aantal door paren bewoonde nesten	Gemiddeld aantal jongen per bewoond nest
1939	98	168	185	85	99	29	6	64	—	89	—	823	316	2.60
1950	42	30	42	24	14	10	—	14	—	21	—	197	83	2.32
1955	8	9	26	17	11	3	—	10	—	10	—	94	57	1.65
1956	11	13	27	14	8	—	—	8	—	14	—	95	63	1.64
1957	11	18	31	15	14	12	—	18	—	24	—	143	73	2.—
1958	5	11	29	17	12	6	—	10	—	21	—	111	56	2.—
1959	9	5	36	14	11	7	—	12	—	20	—	114	50	2.28
1960	2	8	11	4	3	—	—	14	—	9	—	51	48	1.06
1961	9	7	12	7	2	—	—	11	—	27	—	85	46	1.87
1962	7	11	18	16	3	6	—	13	—	31	—	107	50	2.01
1963	2	8	10	3	—	5	—	12	—	15	—	55	33	1.60
1964	3	11	10	7	—	—	—	11	—	18	—	60	29	2.07
1965	4	11	5	6	—	—	—	13	—	11	—	45	32	1.40
1966	—	5	9	—	2	—	—	10	—	16	—	42	28	1.50
1967	1	2	2	2	1	—	—	12	—	9	—	29	19	1.52
1968	—	—	5	3	2	—	—	8	—	7	—	25	19	1.31
1969	—	3	5	3	2	—	—	10	—	8	—	31	19	1.60
1970	—	—	3	—	—	—	—	10	—	4	—	17	14	1.20
1971	—	1	1	1	2	4	—	12	—	8	—	29	15	2.—
1972	—	2	2	3	2	—	—	3	—	3	—	15	8	1.66

Nesten tijdelijk door paren gebruikt bij:

E. Piest, Onna/Steenwijkerwold; het nest te Giessen/Nieuwkerk en het nest van K. v. Dijk te Dordrecht.

Nesten door solitairen bewoond bij:

J. Torenbos te Eexterzandvoort/Anloo; Gemeentehuis te Oudewater; Mevr. Gort-v. d. Linden/Fam. J. Stam te Kinderdijk/Nieuw-Lekkerland; Het nest op de oude pastorie te Giessenburg. Pastoor A. Claerhoudt te Hank/Dussen.

Nesten tijdelijk door solitairen bewoond bij:

R. de Vos, Gorredijk/Opsterland; Fam. Klok, Zuidlaren; De Klencke, Oosterhesselen; K. Rumph, Kolderveensebovenboer/Nijeveen; J. Stegen, Zwinderen/Oosterhesselen; E. Piest, Onna/Steenwijkerwold; J. v. d. Sluis, Genemuiden; F. G. de Coultre te Rhenoy; W. J. N. M. Verholt, Gorssel; P. G. Schmidt, Spengen/Kockengen en bij C. H. Doesburg, Montfoort; P. Oldenburger, Heukelom; H. J. Hofhuis, Lekkerkerk; K. ten Horn, Raamsdonksveer/Raamsdonk, en te Megen.

Nesten waar om gevochten is bij:

D. J. Maat, Luxwoude/Opsterland (enige malen) en J. Mudde te Sliedrecht.

Verloren gegane nesten bij:

W. Vrieling, Onnen/Haren; Kinderboerderij, Leeuwarden; F. de Vries, Hardegarijp/Tietjerksteradeel; S. Nauta, Surhuizum/Achtkarspelen; E. Kijlstra, Oranjewoud/Heerenveen; H. H. Moorlag, Zuidlaarderveen/Zuidlaren; O. Meijer, Gieten; E. Verbeek, Veendijk/Havelte; P. Mastenbroek, Groeneveld/Meppel; C. J. v. d. Woude, Annen/Anloo; G. H. Wenker, Ane/Gramsbergen; A. Wildeboer, Wanneperveen; H. Buitenhuis, Rouveen/Staphorst; Mevr. J. Haselaar, Holthene/Gramsbergen; Z. Zinnenberg, IJsselmuiden; Notaris M. Kruizinga, Vriezenveen; Landgoed de Gelder, Wijhe; E. van 't Hoff, Oldebroek/Wezep; W. Driessen, Duiven; Mevr. Veldman, Duiven; T. v. Laar, Voorthuizen/Nijkerk; Mevr. P. Boele, Slikkerveer/Ridderkerk; Pastorie te Streefkerk; A. Dekker, Almkerk.

Nieuwe nesten bij:

Bejaardenflat Eibershof, Zuidhorn; A. Feringa, Langelo; R. Keizer, Ruinerwold; Te Oud Avereest/Balkbrug. 'Den Huizen'; C. v. d. Bos, Lingebos te Vuren (zelf gebouwd); H. Wansing, Haarlo/Borculo (gebouwd door Vogelbescherming met medewerking van de omwonenden); Te Lexmond op dak van de N.H. Kerk (Vogelbescherming); Te Heukelum door Vogelbescherming; Muiderberg, Meerkade; Het daknest te Almkerk is door Vogelbescherming geheel vernieuwd met medewerking van de brandweer te Gorinchem.

Vernieuwe nesten bij:

H. Veld Jzn., Nijeveen, met hulp van de Gemeente. J. J. Arendshorst, Giethoorn (zelf vernieuwd). Het oude paalnest op het landgoed 'De Gelder' (Tabaksland) te Wijhe is door Vogelbescherming afgebroken en vernieuwd herplaatst naast de boerderij (behoort óók tot het landgoed) van de heer Krijgsman.

Zwervende op de trek:

W. Vrieling, Onnen/Haren: 3 ex. 1 dag geweest in begin mei (1971). J. v. d. Walle, Onnen/Haren: 1/8 1972 1 ex. in weiland te Onnen. Het Nieuwsblad voor de Eemmond van 3/8 meldt: 1 ex. in Farmsum is gezien en gefotografeerd. Dit exemplaar is ook in Opwierde gezien waar het een boom als nachtlegger koos. R. J. Riedstra te Rijperkerk/Tietjerksteradeel heeft enige malen 2 exemplaren hoog in de lucht zien vliegen. De heer C. J. v. d. Woude te Annen/Anloo meldt op 24/1 1 zwervend exemplaar. De heer R. v. Gerner te Buinen/Borger heeft 1 exemplaar boven het sportveld gezien te Borger op 23/7, 6 exemplaren gezien te Dalen op 19/7 en 2 exemplaren te Gieten. De heer H. H. Moorlag te Zuidlaarderveen/Zuidlaren meldt dat op 30/7 1 exemplaar over de boerderij vloog. De heer J. Megen te Zwinderen/Oosterhesselen meldde dat 3, soms wel 5 exemplaren van 5-11/7 in de ruilverkaveling tussen Zwinderen en de Veenhuizen te hebben gezien; 28 en 29/7 1 exemplaar op de plaats van het vroegere nest van de fam. Banning. J. v. Buren, Balkbrug heeft 1 exemplaar enige dagen in zijn weiland gezien. E. Piest te Onna/Steenwijkerwold op 24/4 2 exemplaren, op 30/4 1 exemplaar te Onnen. W. Driessen, Duiven meldt 1 exemplaar in de omgeving. D. Janssen te Warnsveld meldt dat er in de omgeving wel ooievaars hebben rondgelopen maar niet op het nest zijn geweest. De Secretaris van de Commissie Muskusrattenbestrijding zond een krantenknipsel van 1 zwervend exemplaar te Winterswijk. De heer

H. Wansing te Haarlo/Borculo meldt: op 27/4 1 exemplaar 3 dagen in Winterswijk; 24/5 2 exemplaren 2 dagen in Rekken/Eibergen en op 10/6 vloog 1 exemplaar over zijn huis. Mevr. A. H. Gerritsen-Hermanides te Tiel schrijft: Gezien op 16/8 om 10.50 uur, vrij laag, 4 cirkelende ooievaars boven de Waal vliegend richting Z.O. De heer J. B. Lubbers te Oudewater zag 17/8 j.l. 3 exemplaren op de daken rond het bekende ooievaarsnest. Het is wel voorgekomen dat er 20 waren. Mevr. Cornelissen te Kedichem zag op 12/9-1971 1 exemplaar en te Zijderveld/Papendrecht even 1 exemplaar boven het nest. Op 29/8 waren te Leerdam nog even 2 volwassen exemplaren op het nest. De heer B. E. J. Liljens te Zevenaar, deelt alsnog mede dat hij in 1971 op 9/6 ongeveer 11 uur, lopend in een weiland aan de Kievitsloop te Nederweert 1 exemplaar zag lopen. Een in de nabijheid werkende boer vertelde, dat deze vogel al enige dagen was waargenomen.

Vernielde bevruchte eieren:

Bij J. Mudde te Sliedrecht werden tijdens een gevecht 2 bevruchte eieren vernield.

Gestorven jonge ooievaars:

Te Luxwoude 1, te Nijeveen 1, te Schoonrewoerd 3 en te Drongelen 1.

Een woord van hartelijke dank aan allen die door het zenden van hun gegevens het mogelijk hebben gemaakt dat dit verslag weer kon worden samengesteld. Wij hopen ook in 1973 weer op medewerking te mogen rekenen.

● H. L. Schuilenburg, Marshallaan 321, Utrecht.

Let op geringde kleine zwanen

'The Wildfowl Trust' in Slimbridge heeft de laatste jaren in Engeland vele honderden kleine zwanen geringd. Van de bemachtigde vogels verzamelde men allerlei gegevens in kaartsystemen; o.a. werd het snavelpatroon vastgelegd.

De kleine zwanen werden gemerkt met brede ringen waarop verticaal in het rond, grote nummers staan afgebeeld. Met een telescoop zijn deze nummers in het veld zonder veel moeite afleesbaar. Herhaaldelijk werden de afgelopen jaren hier te lande 'Wildfowl Trust-zwanen' geïdentificeerd en ook dit na jaar reeds kwam er uit Zeeland weer een melding. Indien u de komende maanden kleine zwanen observeert, let dan op deze ringen en geef eventuele waarnemingen door aan 'The Wildfowl Trust', Slimbridge, Gloucester, Engeland.

Stormschade, - ook voor de vogels

De orkaan die 12/13 november j.l. over ons land heeft gewoed zal ook zeker vele nesten van stootvogels, blauwe reigers en roeken e.d. uit de bomen hebben gewaaid. Het lijkt ons van belang om er op te letten of dit voorjaar bepaalde soorten hier nadeel van zullen ondervinden.

Van de 8 miljoen omgewaaide bomen (waarvan 50.000 op 'De Hoge Veluwe') voornamelijk bestaande uit naaldhout zullen er ook zeker zijn waar nestkastjes aan bevestigd waren. Wellicht

zijn ook vele nestkastjes afgewaaid, deksels afgewaaid of beschadigd. Ook hier zou het zaak zijn om opletend te zijn en te kijken of er wat aangevuld of gerepareerd kan worden. Zijn er nog 'verwaaide' zeevogels in het binnenland aangetroffen?

J.T.

Oudste geringde Noorse vogel, scholekster van ruim 27 jaar oud

Van mevrouw H. C. van der Velde-Doyer, Vondelstraat 58, Amsterdam, ontvingen wij een bericht uit het Noors dagblad over een geringde scholekster die 27 jaar, 9 maanden en 3 dagen oud werd. De vogel werd door de oudste medewerker (nu 80 jaar oud en nog steeds actief ringer) van het Stavanger Museum geringd met nr. 51.422 als pullus op 26 juni 1944 op de boerderij Grödaland in Klepp (Rogaland), niet ver ten zuiden van Stavanger.

De vogel werd op 29 maart 1972 te Nesheim, circa 5½ kilometers van de plaats waar deze werd geringd, als draadslachtoffer in verse conditie dood aangetroffen.

Dit is de oudste geringde Noorse scholekster en ook de oudste geringde vogel in Noorwegen. Er bestaan echter terugmeldingen van oudere scholeksters, zoals een in Duitsland geringde scholekster met een leeftijd van 36 jaar. Ook uit Nederland zijn terugmeldingen van zeer oude geringde scholeksters bekend.

J.T.